

canemàs

revista de pensament associatiu
núm. 2 (hivern-primavera 2012)

Disseny gràfic
Faino Comunicació
www.faino.com

Correcció lingüística
Eulàlia Salvat

Fotografia
Antoni Carné

Subscripció
12,00 € (2 números)

Impressió
Litosplai, SA
www.litosplai.net

ISSN
2014-5519

Dipòsit legal
B-4484-2012

CONSELL DE REDACCIÓ

Gemma Aguilera, Pere Baltà, Antoni Carné, Enric Cirici, Joan-Ramon Gordo, Èric Jover i Joan Maluquer.

Edita: Ens de Comunicació Associativa. www.ens.cat

Correspondència: Ens de Comunicació Associativa.

Pl. de Víctor Balaguer 5, 5è, 08003 Barcelona, el Barcelonès.
Telf. (34) 93 269 10 42, www.ens.cat, info@ensdecomunicacio.cat

© Ens de Comunicació Associativa.

Els judicis i opinions expressats en els articles publicats a la revista són exclusivament responsabilitat de l'autor. L'opinió de Canemàs, revista de pensament associatiu, només s'expressa a l'editorial.

AMB EL SUPORT DE:

Generalitat
de Catalunya

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

canemàs | 02

HIVERN
PRIMAVERA
2012

04 EDITORIAL

ARTICLES

06 **Sant Joan.** JOSEP FORNÉS I GARCIA

20 **Castells i esport: història d'una divergència.** MIQUEL BOTELLA I PAHISSA

38 **L'associacionisme cívic a Menorca.** JOSEP M. VIDAL I HERNÁNDEZ

50 **La presència social de la llengua catalana.** JOAQUIM TORRES PLA

64 **Obra Cultural Balear: cinquanta anys d'associacionisme i activisme lingüístic i cultural.** JAUME MATEU I MARTÍ

74 **L'associacionisme a la Franja: un model de resistència cultural en un entorn hostil.** JOSEP ESPLUGA I TRENC

88 **La Sibil·la globalitzada: el Cant després de la UNESCO.** FRANCESC VICENS I VIDAL

100 **Els esbarts dansaires: les associacions al voltant de la dansa.** MONTSERRAT GARRICH I RIBERA

126 **Nous escenaris de participació juvenil a Catalunya.** ANTONI REIG I CASASSAS

ENTREVISTA

145 **Conversa amb Joan F. Mira.** JOAN-RAMON GORDO I MONTRAVETA, JOAN MALUQUER I FERRER

CRÒNIQUES

154 **Dels inicis cap al futur.** Els 35 anys de Fundació La Roda d'Accions Culturals i del Lleure. LLUÏSA CELADES I MEDIAVILLA

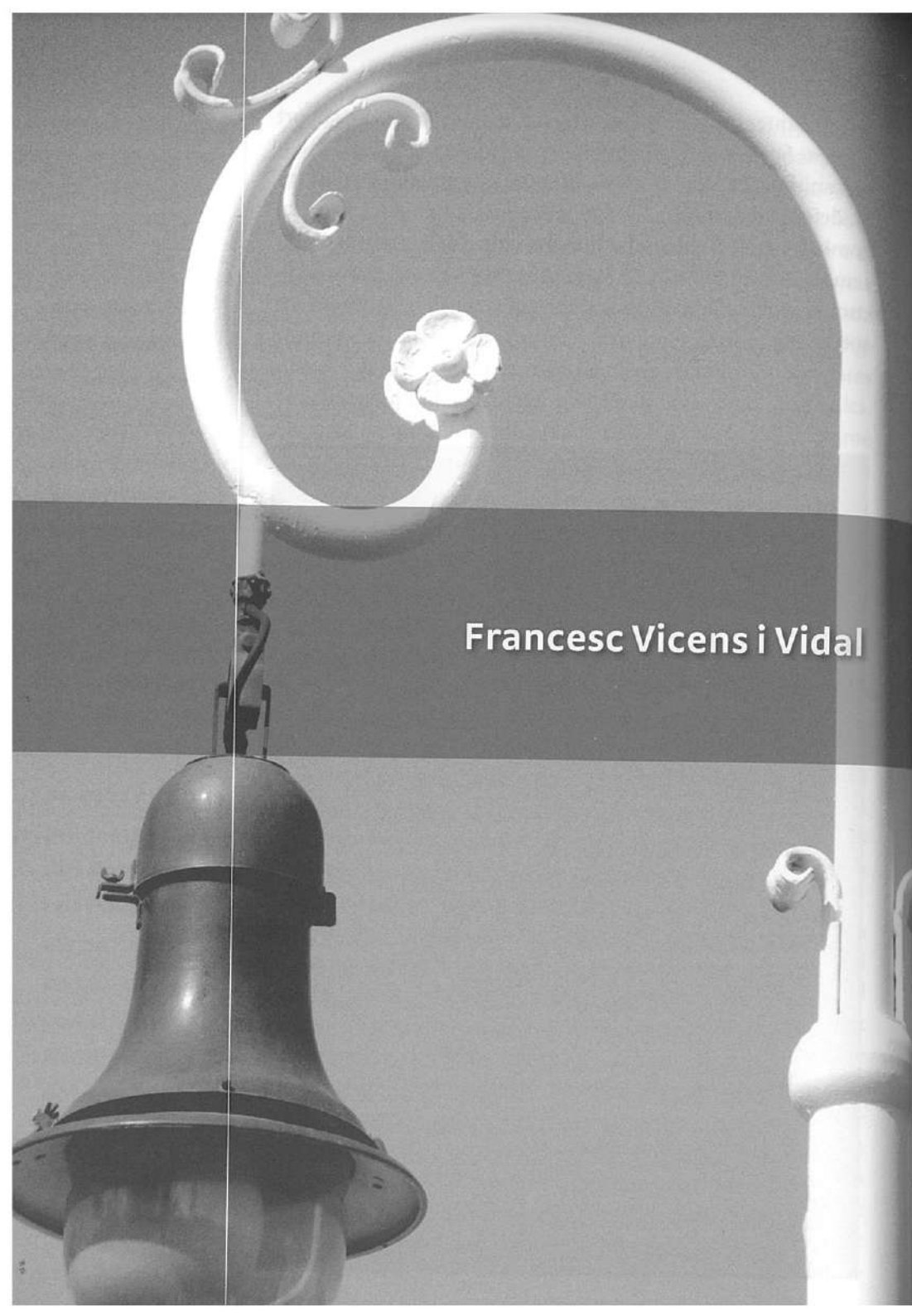
158 **Congrés de Llibreters en Llengua Catalana.** OLIVA SERRA I BASSÓ

RESSENYES

164 **Proximitat, cultura i tercer sector a Barcelona: Anàlisi de casos.** XAVIER FILELLA I PLA

168 **Contra la ignorància informada: Els valors davant l'impacte de les noves tecnologies de la comunicació.** ANNA ORTÍN I NADAL

174 HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO

Francesc Vicens i Vidal

La Sibil·la globalitzada: el Cant després de la UNESCO

Doctor en
història de l'art

En els darrers temps el Cant de la Sibil·la a Mallorca ha esdevingut una manifestació cultural de gran rellevància social. El valor etnicitari del Cant ha anat adquirint importància des que els compiladors decimonònics d'orientació positivista li atribuïren trets de legitimitat històrica vinculats a narratives d'autenticitat. A dia d'avui el Cant de la Sibil·la esdevé una manifestació referencial de mallorquinitat per la capacitat simbòlica que té d'aglutinar valors primordials de la pròpia comunitat.

L'eficàcia d'aquests valors, construïts col·lectivament en base a una idea d'ancestralitat i d'orientalisme imaginat, ha calat tan endins que a dia d'avui és inevitable parlar de la Sibil·la sense caure en aquests mites romàntics. Els trobem en una gran quantitat de registres que van des dels discursos més nacionalistes i identitaris (amb origen en els escriptors de la Renaixença) fins als llenguatges lacònics de premsa tradicional i digital. La persistència dels mites entorn de la Sibil·la és

El Cant de la Sibil·la és una activitat musical teatralitzada que al llarg dels temps s'ha anat adaptant a diferents contextos i a diferents moments històrics.

observable sobretot en els mitjans de comunicació que any rere any, per Nadal, perpetuen un discurs molt vinculat a la suposada autenticitat del Cant i a l'originalitat remota del personatge.

El Cant de la Sibil·la és una activitat musical teatralitzada que al llarg dels temps s'ha anat adaptant a diferents contextos i a diferents moments històrics. Esdevé un exemple d'una tradició viva que ha demostrat tenir unes qualitats, gairebé orgàniques, del tot adaptables i que en el cas de Mallorca ha tingut una presència constant i una importància cabdal al llarg de la seva història. Per aquest motiu el Cant de la Sibil·la a dia d'avui és percebut com una antiga tradició genuïna —a diferència de molts altres indrets del continent europeu on se celebrava— pel fet d'haver perdurat de manera ininterrompuda en el temps.

Com diem, la qüestió de la continuïtat en el temps ha dotat la Sibil·la de singularitat i genuïnitat. Sabedors d'estar perpetuant una tradició medieval d'exclusivitat territorial, els mallorquins s'han vist representats en aquest símbol, la Sibil·la, que en moltes situacions socials i culturals exerceix d'ambaixadora de Mallorca.

Tot i tenir un origen mil·lenari, en les expressions dels drames litúrgics medievals, el Cant de la Sibil·la a l'illa de Mallorca s'ha anat transmetent de generació en generació per via oral i via escrita. Ha estat una manifestació que s'ha sabut adaptar a cada època (o que cada època l'ha sabut adaptar a la seva gent). Per això, l'estudi de la Sibil·la al llarg de la història no només és un exercici que ens mostra els formalismes d'una melodia i un text teatralitzat que es va adaptant a cada moment i que es va transformant, sinó que desvetlla una part singular de la història del país.

Fent una síntesi dels moments més importants de la Sibil·la observem que ja en els seus inicis medievals fou mostra de les pràctiques litúrgiques dels conqueridors que heretaren els temors de l'any mil. Després, la supervivència a les prohibicions de les reformes tridentines fou un signe de persistència/resistència associat al caràcter forjat per la insularitat i la idiosincràsia del caràcter mallorquí. Els textos de les lleis sino-

dals i de les diferents prohibicions ho demostren: tenim tres prohibicions abolides en l'espai d'un segle i mig. Això donà pas al segle denou moment durant el qual la Sibil·la es veié immersa en un procés de mitificació per les seves característiques musicals melismàtiques i modals. I en els darrers temps la Sibil·la ha esdevingut una música emblemàtica amb altes capacitats representatives etnicitàries de la comunitat que li pertoca. Ha esdevingut un puntal cultural dins una illa cada vegada més plural, on el desenvolupament econòmic i turístic ha exercit una forta pressió sobre aspectes tradicionals i etnològics i, conseqüentment, l'ha mancada de referents.

En aquest article em vull centrar en els efectes d'un fenomen molt actual i inevitable, que abraça gairebé tots els aspectes de la vida i dels entramats de les societats actuals: la globalització. Avui en dia són avaluables alguns resultats sobre el Cant de la Sibil·la, fruit de la innegable influència dels processos de la globalització. L'observació de les conseqüències globals sobre el Cant ens permetrà entendre millor les formes d'interacció que configuren el seu àmbit social.

Això em remet al concepte de visibilitat que explica Josep Martí al seu article «Festa, globalització i visibilitat» (2011). Aquest concepte està molt relacionat amb la idea de globalització pel fet que constitueix una eina més per a ajudar-nos a entendre els complexos processos d'interacció que configuren l'àmbit social. En aquests processos, com ja he apuntat, els mitjans de comunicació hi tenen un paper molt rellevant. De tots ells Internet esdevé una font de primer ordre per a poder considerar que una expressió de qualsevol tipus pugui ser tenguda en compte des del punt de vista de la visibilitat global. D'aquesta manera ens podem ajustar als paràmetres d'anàlisi que ens presenta l'article de Martí per aplicar-lo al nostre objecte d'estudi: la Sibil·la.

Aquests paràmetres són els següents: reconeixement, descontextualització i control. De tots ells, reconeixement i descontextualització són els que apareixen associats al Cant amb una incidència més notòria. Vegem alguns exemples recents dels efectes de la globalització en el Cant de la Sibil·la.

La declaració de la Sibil·la com a Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la UNESCO

Dia 16 de novembre del 2010 el Cant de la Sibil·la s'incorporà al catàleg de la UNESCO de patrimonis immaterials de la humanitat. Des d'aleshores s'ha aconseguit una visibilitat internacional de la Sibil·la pel fet de formar part d'aquest catàleg, un catàleg de gran importància pel fet de ser reconegut pels principals organismes culturals del món. Aquest fet provocà una presència imminent de l'activitat als mitjans de comunicació tradicionals i a Internet: fou fàcilment localitzable en cercadors (Google) i en les xarxes socials de més usuaris (Facebook, Twitter).

La Sibil·la com a world music

El Cant de la Sibil·la és un tema musical que trobarem en diferents categories comercials com ara *world music*, músiques del món, música antiga, música folk o *new age*. Les interpretacions d'artistes globals com Montserrat Figueres i Jordi Savall, el grup irlandès Dead Can Dance o la inclusió del tema al catàleg Allan Lomax Archives ens permet localitzar i consumir aquesta música des dels portals iTunes, Spotify o YouTube. Sense entrar en valoracions d'estètica ni de folklorisme aquestes aportacions han possibilitat incloure la Sibil·la en les dinàmiques de les indústries culturals actuals. Les diferents propostes artístiques del Cant no ens permeten establir una única etiqueta de consens ja que cada proposta respon a valors imaginats, sovint contrariats.

La Sibil·la com a emblema de mallorquinitat

El Cant de la Sibil·la té un alt component etnicitari pel fet de ser un dels emblemes més consensuats a l'hora de representar la pròpia comunitat fora del territori. D'aquesta manera, la Sibil·la és presentada al món, en multitud d'àmbits i formats diferents, com a exemple de tradició mallorquina. En aquestes situacions observam diferents narratives segons la

conveniència del col·lectiu que el representa. L'origen, la història, el text i la diversitat formal de la representació s'instrumentalitzen per poder representar col·lectius mallorquins en una gran diversitat de noves situacions i contextos.

1. El primer exemple, la Sibil·la Patrimoni Immaterial de la Humanitat, presenta l'aspecte més positiu de la visibilitat que és, sens dubte, el reconeixement de l'activitat. De fet, un dels factors que avalua la UNESCO a l'hora de valorar una catalogació és la contribució de la comunitat a la visibilitat de la tradició que es proposa. Avui en dia, gràcies a les fonts d'informació en xarxa, podem estar en coneixement de tradicions i de manifestacions culturals que se celebren en indrets que potser un no ha visitat mai. En aquest sentit podem mencionar el Misteri d'Elx, que és una altra activitat teatral molt vinculada amb el Cant de la Sibil·la pel fet de compartir narratives, origen i rellevància social.

El fet de conèixer l'existència de manifestacions d'aquesta mena, i per tant de fer-se visibles, creen la possibilitat de ser visitades com a incentiu cultural. L'expectativa que es crea fora del territori que acull l'activitat en qüestió incideix, o pot arribar a incidir, en aspectes formals de l'activitat de manera notable. Repercuteix en la imatge que es vol donar, i si cal transformar-la, davant la mirada del foraster.

Les polítiques de la comunitat autònoma, principalment del Consell de Mallorca, s'han esforçat per incentivar alternatives a la demanda massiva de sol i platja i aprofitar per complementar l'oferta turística amb activitats d'interès cultural, de manera que el nomenament de la Sibil·la com a Patrimoni Immaterial de la Humanitat anava en part en aquest sentit: aconseguir reconeixement a través precisament de la major visibilitat que pressuposa el fet de figurar en el llistat de béns culturals de la UNESCO. Tal com diu un dels criteris d'inscripció a la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat: «La inscripció del Cant de la Sibil·la a la Llista Representativa podrà contribuir a la notorietat del patrimoni cultural immaterial i a la sensibilització de la seva importància en tot el món» (R.2 de la decisió 5.COM

Avui en dia són avaluables alguns resultats sobre el Cant de la Sibil·la, fruit de la innegable influència dels processos de la globalització.

6.38. United Nations. Nomination File No. 00360: novembre 2010).

«Les noves possibilitats de visibilitat que van associades a la globalització» —diu Josep Martí— «no es limitarien al fet de fer-nos conèixer festes/tradicions d'altres latituds. Allò que també ens assenyalen és que aquella festa que per a nosaltres pot ser tan important i que hem viscut des de la infantesa amb impaciència, és de fet, només una tradició o una activitat més entre moltes altres que es fan arreu». En aquest sentit cal remarcar que la llista de la UNESCO ens les mostra de manera objectiva, sense les implicacions emocionals i identitàries que té per als individus de la comunitat. Per tant, el valor de l'activitat corre el risc de ser despersonalitzada. En aquest sentit adquireix rellevància la pràctica de crear distintius d'aquella activitat i per a l'activitat. El fort procés d'idealització que sofreix el Cant de la Sibil·la en els darrers anys en favor de l'austeritat i la sobrietat formal seria el causant de discriminar distintius vistosos. Però cal recordar la creació de pins platejats que portaven les autoritats governamentals durant la campanya de la UNESCO amb el lema «La Sibil·la Patrimoni de la Humanitat» o les estampacions a les butlletes de la loteria nacional amb la Sibil·la mallorquina, com a exemples de la creació de vincles entre l'activitat i el territori.

Hom sap que emprendre accions com decretar la Sibil·la BIC (Bé d'interès Cultural 13/12/2004) o catalogar-la a nivell internacional (UNESCO 16/11/2010) dilueixen el valor d'exclusivitat del Cant a favor de fer més visible l'activitat. Una vegada traspasat el límit de la globalització la Sibil·la ja no només pertany a la comunitat que l'ha vist sempre igual, passa a pertànyer també al turista i al visitant, a les audiències i als mitjans de comunicació i en darrera instància passa a formar part de l'immens fons patrimonial de la humanitat sencera.

2. El segon exemple, la Sibil·la com a *world music*, és una mostra de com el concepte de visibilitat té implicacions de descontextualització. És a dir, cada enregistrament esdevé una proposta recreativa a partir d'imaginar la Sibil·la des de nous contextos, molt sovint allunyats o aliens a la realitat del Cant en el seu

context original, la Nit de Nadal a Mallorca. D'aquesta manera, el conjunt de propostes que podem observar als servidors de música a Internet actuen com a aparador d'un ampli elenc d'etiquetes comercials que responen a realitats i a expectatives musicals contrastades: world music (Dead Can Dance), música antiga (Jordi Savall), música tradicional o folk music (Lomax), música de cantautor (Maria del Mar Bonet, NoCrowa), música per a festes (Cap Pela), etc.

Cada una d'aquestes etiquetes respon a significacions culturals que alhora generen expectatives coherents amb dites significacions. I com a tal cada enregistrament funciona com un producte únic que serà consumit i distribuït per a un públic interessat. La qüestió de les etiquetes ens fa topar amb la dificultat de limitar la música que, en constant procés de transformació, ha de respondre a expectatives ben diverses. Naturalment, cada etiqueta respon a la voluntat de vincular la Sibil·la a un centre d'interès o a un grup de persones amb interessos comuns.

Tot això possibilita que la visibilitat del Cant permeti experiències de gaudi a qui no coneixia el Cant. Amb el disc, o el tall sonor que descarregam a l'iPod, el Cant de la Sibil·la arriba a tenir sentit no pel que realment és, sinó pels contextos en els quals es fa visible. Dins aquest marc l'activitat ja no és quelcom que s'ha de viure en un lloc específic i en una època de l'any concreta, sinó que permet un consum individual i personalitzat. En el món globalitzat el control sobre aquesta experiència, que podem anomenar secundària, és del tot incontrolable per l'investigador pel fet de multiplicar els nous usos, la majoria d'ells privats, que possibiliten les noves tècniques de reproducció de la música.

La naturalesa d'aquesta experiència és òbviament descontextualitzada perquè, lluny del marc que l'ha vist néixer, genera productes de nova creació per a públics apartats del nucli original de l'activitat. Això provoca que el Cant molt sovint es presenti únicament amb uns formalismes que redueixen l'audició a una melodia i un text. Així doncs, d'una banda, s'aconsegueix presència i visibilitat internacional, però de l'altra, els components rituals, els valors identitàris

Amb el disc, o el tall sonor que descarregam a l'iPod, el Cant de la Sibil·la arriba a tenir sentit no pel que realment és, sinó pels contextos en els quals es fa visible.

i les emocions que provoquen l'activitat queden diluïdes o invisibilitzades perquè allò que prima quan la Sibil·la es fa visible és el seu component d'espectacle i el seu component suggestiu de generar noves experiències.

3. El darrer exemple, el Cant com a emblema, ens porta al record diferents casos en què la Sibil·la ha estat emprada com a símbol de mallorquinitat. Fora del context comunitari, la Sibil·la actua com a símbol de gran força aglutinadora de valors substancials de la comunitat. En un dels punts del dossier de la candidatura UNESCO de la Sibil·la s'afirma que un dels elements més rellevants del Cant és que, malgrat la forta pressió del turisme com a factor cultural d'influència externa, el Cant de la Sibil·la es manté fortament arrelat al poble i actua com a element cultural de cohesió identitària (punt D. Brief Summary Of The Element. United Nations. Nomination File No. 00360. Novembre 2010).

No hi ha agrupació musical que no incorpori el Cant de la Sibil·la a les seves gires internacionals, igualment quan intel·lectuals, dissenyadors o artistes volen destacar la seva procedència ètnicitària utilitzen el Cant com a element identitària. També trobam exemples en què la Sibil·la funciona com a símbol de Països Catalans o de pancatalanitat. En tots aquests nous contextos, la Sibil·la es mostra com a quelcom a què es deu un respecte pel fet que es canta en moments de certa importància ritual.

En tots aquests casos la Sibil·la com a activitat cultural té valor representatiu, no oficial, per la comunitat que l'acull any rere any i contempla els requisits necessaris que defineixen el Cant com a música emblemàtica: difusió generalitzada, relació amb el grup representat amb implicacions semàntiques i exclusivitat. La funció emblemàtica del Cant ja fou tractada per mi en un altre article on precisament es posava de manifest la importància de la Sibil·la en nous àmbits de representació —«La Sibil·la: un exemple de música emblemàtica» (2008)— i al llibre *El Cant de la Sibil·la a Mallorca: Un fenomen emergent* (2004).

* * *

Aquests tres exemples que acabam d'exposar ens ajuden a comprendre la visibilitat del Cant a causa de la influència de la globalització. En ells, reconeixement i descontextualització són els paràmetres sociològics que ens permeten concretar la incidència de la visibilitat. Aquests dos paràmetres no són els únics. Un tercer factor es fa molt evident a l'hora de fer visible el Cant: la discriminació. Aquest aspecte és el relatiu a la discriminació de propostes estètiques de Sibil·les. En el moment que el Cant és fa visible als ulls de la comunitat internacional sorgeix un debat intern en el nucli dels col·lectius erudits. Aleshores el punt d'interès se centra a esbrinar quina Sibil·la representa millor els valors essencials de la comunitat. El debat és estèril ja que hom s'identifica amb la representació del seu indret, pel Cant que ha seguit tota la vida en la seva comunitat. Fins al punt de no reconèixer com a pròpies les sibil·les de comunitats veïnes que difereixen en aspectes formals com la vestimenta o musicals com la melodia o els interludis que es toquen entre les estrofes.

Des que les institucions iniciaren el treball per a incloure la Sibil·la en el catàleg de tradicions Patrimoni de la Humanitat, algunes veus s'alçaren a favor de limitar l'activitat a una única fórmula de representació. Les propostes es decantaven per models puristes que des d'una perspectiva historiogràfica legitimaven el Cant. D'aquesta manera, es prioritzaven valors com la història, la sobrietat i la idealització de l'activitat, i se'n discriminaven d'altres com la participació o el bullici que es dona en determinats indrets durant moments de la seqüència ritual. D'aquesta manera, des d'una narrativa essencialista es podria exercir un control sobre allò que es vol mostrar, i discriminar allò que s'imagina que devaluaria l'activitat davant la mirada estrangera, fet que queda en evidència en dos aspectes: 1) el fet de discriminar models de naturalesa més tradicional i participats, vinculats tradicionalment en emplaçaments rurals; i 2) la invisibilitat dels enregistraments discogràfics d'interès etnogràfic (Blavets de Lluc, Nins Cantors de la Basílica de Sant Francesc, Capella Mallorquina, etc.) en els portals de consum global.

En tot cas, el debat de consensuar una «sibil·la aparador» resta latent en cercles intel·lectuals d'erudició local molt con-

**Una vegada
traspasat
el límit de la
globalització
la Sibil·la ja
no només
pertany a la
comunitat
que l'ha
vist sempre
igual, passa
a pertànyer
també al
turista i al
visitant.**

La Sibil·la actua com a símbol de gran força aglutinadora de valors substancials de la comunitat.

crets, sovint esperonat per comentaris de persones de fora de la comunitat, fet que posaria en evidència el condicionament de la mirada estrangera en els aspectes formals del Cant. En tot cas, els indrets amb més pes emblemàtic són els que gaudeixen de més visibilitat. Dels cent cinquanta-set emplaçaments que quantificà la UNESCO en el seu estudi, on es representen les sibil·les la Nit de Nadal, n'hi ha ben poques que realment hagin transcendit a l'àmbit de la visibilitat.

Com a conclusions podríem apuntar les idees següents:

- La visibilitat entorn de la Sibil·la s'ha de veure com un exemple de «glocalitat» o «glocalització», és a dir, com una expressió local que participa d'un fenomen global i que dóna lloc a productes de nova creació. Partint d'aquesta premissa el Cant de la Sibil·la als indrets més visibles s'ha reforçat com a espectacle d'interès local i turístic.
- Visibilitat implica reconeixement, descontextualització, control i discriminació. Aquests aspectes, com hem vist, poden arribar a influir notablement en el desenvolupament formal i conceptual de l'activitat, tant pel fet que el comportament dels propis actors es vegi condicionat per aquesta nova consciència de ser vistos, com pel fet que l'activitat rep més públic i és de procedència més diversa. Així, doncs, tant els elements formals com l'autoconcepte de l'activitat pels mateixos membres que l'han vist i viscut sempre igual es veuen sotmesos a canvis substancials.
- Als indrets més emblemàtics (com són el santuari de Lluc, la Catedral, la basílica de Sant Francesc o l'església de Sant Nicolau de Palma) la posada en escena és de gran bellesa, molt lluïda i vistosa. En aquests indrets el concepte de l'activitat i el ritual adquireixen altes dosis de sacralitat sabedors que són el punt de mira de la comunitat internacional i que funcionen com a indret emblemàtic.
- Els mitjans de comunicació esdevenen un factor clau en el fet de fer de la Sibil·la un element global. Possibiliten la visibilitat de l'activitat i en conseqüència en condicionen nous usos i funcions. Són l'element que dinamitza el canvi i que possibilita l'adaptabilitat als temps actuals.

És molt probable que a partir d'ara, el Cant de la Sibil·la, després d'haver assolit la fita de pertànyer al catàleg UNESCO sigui percebuda de manera distinta. Per molts de mallorquins l'experiència de reviure el Cant haurà d'atendre a la pressió i a l'atenció dels mitjans de comunicació d'arreu del món. Aleshores el sentiment d'exclusivitat que genera la vivència i la pràctica del ritual es pot veure substancialment diluït per una disponibilitat social que pretén complaure la mirada externa.

BIBLIOGRAFIA

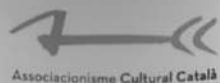
- BRIGHENTI, Andrea, «Visibility: A Category for the Social Science», *Current Sociology*, 55/3 (2007), ps. 323-342.
- MARTÍ, Josep, «Festa, globalització i visibilitat», *Caramella*, 25 (2011), ps. 7-10.
- VICENS, Francesc, «El Cant de la Sibil·la: Patrimoni Immaterial de la Humanitat», *Les Matines de Nadal a les Illes Balears*. Palma: Documenta Balear, 2010, ps. 257-270.
- , «La Sibil·la: Un exemple de música emblemàtica», *Estudis Musicals*, XV (2008), ps. 29-36.
- , *El Cant de la Sibil·la a Mallorca: Un fenomen emergent*. Palma: Documenta Balear, 2004.
- UNITED NATIONS (Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage), *The Chant of the Sybil Majorca*. Nomination file no. 00360. Cinquena sessió (Nairobi, Kenya, novembre 2010).

DISCOGRAFIA CITADA

- Lomax Archives. www.culturalequity.org
- NoCrows, *Magpie*. CD Crow Records. Ref. WHRL 012 (2008).
- CAPPELLA, *Per Nadal*. CD Blau Discmedi. Ref. 515 (2008).
- RIERA, Antoni (dir.), *Nins cantors del Col·legi de Sant Francesc*. CD Ona Digital. Ref. 118 (1999).
- Dead Can Dance: Toward the Within*. CD Zgricon. Ref. 21061 (1994).
- CAPELLA REIAL DE CATALUNYA (Jordi Savall i Montserrat Figueres), *Cant de la Sibil·la 2 a Catalunya i Balears*. CD Astree Audivis. Ref. E 8705 (1988).
- BONET, Maria del Mar, *Saba de terror*. LP Ariola Stereo. Ref. 200265.1 (1979).
- PALOU, J. (dir.), *Blavets de Lluc*. LP Cuxart. Ref. Barcelona (1979).

canemàs

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

Associacionisme Cultural Català

canemàs

canemàs

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

ISSN 2014-5519

782014 551907

02

HIVERN-PRIMAVERA 2012

EDITORIAL

ARTICLES

Sant Joan. JOSEP FORNÉS I GARCIA

Castells i esport: història d'una divergència. MIQUEL BOTELLA I PAHISSA

L'associacionisme cívic a Menorca. JOSEP M. VIDAL I HERNÁNDEZ

La presència social de la llengua catalana. JOAQUIM TORRES PLA

Obra Cultural Balear: cinquanta anys d'associacionisme i activisme lingüístic i cultural. JAUME MATEU I MARTÍ

L'associacionisme a la Franja: un model de resistència cultural en un entorn hostil. JOSEP ESPLUGA I TRENC

La Sibil·la globalitzada: el Cant després de la UNESCO. FRANCESC VICENS I VIDAL

Els esbarts dansaires: les associacions al voltant de la dansa. MONTSERRAT GARRICH I RIBERA

Nous escenaris de participació juvenil a Catalunya. ANTONI REIG I CASASSAS

ENTREVISTA

Joan F. Mira. JOAN-RAMON GORDO I MONTRAVETA, JOAN MALUQUER I FERRER

CRÒNIQUES

Dels inicis cap al futur. Els 35 anys de Fundació La Roda d'Accions Culturals i del Lleure. LLUÏSA CELADES I MEDIAVILLA

Congrés de Llibreters en Llengua Catalana. OLIVA SERRA I BASSÓ

RESSENYES

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

02

HIVERN-PRIMAVERA